

IV

(Kiti aktai)

EUROPOS EKONOMINĖ ERDVĖ

ELPA PRIEŽIŪROS TARNYBA

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOS SPRENDIMAS

Nr. 90/04/COL

2004 m. balandžio 23 d.

keturiasdešimt šestą kartą iš dalies keičiantis Procedūrinės ir esminės taisykles valstybės pagalbos srityje, papildydamas jas nauju 24C skyriumi: Valstybės pagalbos taisyklių taikymas visuomeniniam transliavimui

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJA,

ATSIŽVELGDAMA į Europos ekonominės erdvės susitarimą⁽¹⁾, ypač į jo 61–63 straipsnius ir 26 protokolą,

ATSIŽVELGDAMA į ELPA valstybių susitarimą dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo įkūrimo⁽²⁾, ypač į jo 24 straipsnį, 5 straipsnio 2 dalies b punktą ir 3 protokolo I dalies 1 straipsnį,

KADANGI pagal Priežiūros ir Teismo susitarimo 24 straipsnį ELPA priežiūros institucija įgyvendina valstybės pagalbą reglamentuojančias EEE susitarimo nuostatas,

KADANGI pagal Priežiūros ir Teismo susitarimo 5 straipsnio 2 dalies b dalį ELPA priežiūros institucija priima pranešimus arba gaires EEE susitarime aptartais klausimais, jeigu tai yra aiškiai numatyta Priežiūros ir Teismo susitarime arba jeigu tai, ELPA priežiūros institucijos nuomone, yra būtina,

PRISIMINDAMA 1994 m. sausio 19 d. ELPA priežiūros institucijos patvirtintas⁽³⁾ procedūrinės ir esminės taisykles valstybės pagalbos srityje⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ Toliau – EEE susitarimas.

⁽²⁾ Toliau – Priežiūros ir Teismo susitarimas.

⁽³⁾ Pirmą kartą paskelbta OL L 231, 1994 9 3, ir tos pačios dienos jo EEE priede Nr. 32 su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2004 m. kovo 31 d. Sprendimu Nr. 62/04/COL (dar nepaskelbta).

⁽⁴⁾ Toliau – Valstybės pagalbos gairės.

KADANGI 2001 m. spalio 17 d. Europos Komisija priėmė naują komunikatą, kuriame išdėstė valstybės pagalbos taisyklių taikymo visuomeniniam transliavimui principus⁽⁵⁾,

KADANGI šis komunikatas yra svarbus ir Europos ekonominei erdvei,

KADANGI EEE valstybės pagalbos taisyklių taikymas visoje Europos ekonominėje erdvėje turi būti vienodas,

KADANGI, vadovaujantis EEE susitarimo XV priedo pabaigoje esančios dalies BENDROSIOS NUOSTATOS II punktu, ELPA priežiūros institucija, pasikonsultavusi su Komisija, turi priimti Europos Komisijos patvirtintiems aktams tapačius aktus,

PASIKONSULTAVUSI su Europos Komisija,

PRISIMINDAMA, kad ELPA priežiūros institucija pasikonsultavo su ELPA valstybėmis šiam klausimui skirtame daugiašaliame susitikime,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1. Valstybės pagalbos gairės yra iš dalies keičiamos papildant jas nauju 24C skyriumi „Valstybės pagalbos taisyklių taikymas visuomeniniam transliavimui“. Naujasis skyrius pateiktas šio sprendimo I priede.

⁽⁵⁾ Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo visuomeniniam transliavimui, OL C 320, 2001 11 15, p. 5.

2. ELPA valstybės informuojamos laišku, prie kurio yra pridedamas šio sprendimo nuorašas ir sprendimo priedas.
3. Vadovaujantis EEE susitarimo 27 protokolo d punktu, Europos Komisija yra informuojama pateikiant šio sprendimo, įskaitant jo priedą, nuorašą.
4. Sprendimas, įskaitant I priedą, skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* EEE skirsnyje ir EEE priede.
5. Šis sprendimas yra autentiškas anglų kalba.

Priimta Briuselyje 2004 m. balandžio 23 d.

ELPA priežiūros institucijos vardu

Hannes HAFSTEIN

Pirmininkas

Einar M. BULL

Kolegijos narys

PRIEDAS

24C. VALSTYBĖS PAGALBOS TAISYKLIŲ TAIKYMAS VISUOMENINIAM TRANSLIAVIMUI ⁽¹⁾

24C.1. Įvadas

- (1) Per pastaruosius du dešimtmečius transliavimas labai pasikeitė. Monopolijų panaikinimas, naujų dalyvių atsiradimas ir sparti technologijų plėtra iš esmės pakeitė konkurencinę aplinką. Televizijos transliavimas tradiciškai buvo uždara sritis. Nuo pat televizijos transliavimo pradžios paprastai dėl ribotų turimų transliavimo dažnių ir didelių šiai veiklai pradėti taikomų kliūčių šias paslaugas daugiausia teikė monopolinės valstybės įmonės.
- (2) Tačiau aštuntajame dešimtmetyje ekonomikos ir technologijų plėtra suteikė ELPA valstybėms daugiau galimybių leisti transliuoti kitiems operatoriams. Taigi ELPA valstybės nusprendė sukurti šioje rinkoje konkurenciją. Tai suteikė vartotojams didesnę pasirinkimą, nes rinkoje atsirado nemažai papildomų kanalų ir naujų paslaugų; be to, tai skatino stiprių Europos operatorių atsiradimą ir augimą, naujų technologijų plėtrą ir didesnę pluralizmą šiame sektoriuje. Atvėrusios rinką konkurencijai, ELPA valstybės nusprendė išlaikyti visuomeninį transliavimą ir taip užtikrinti tam tikrų sričių nušvietimą bei tenkinti poreikius, kurių privatūs operatoriai negalėtų optimaliai tenkinti.
- (3) Padidėjusi konkurencija, taip pat valstybės finansuojamų operatorių buvimas paskatino ir būgštauti dėl lygių veiklos šiame sektoriuje galimybių, į kurias Institucijos dėmesį atkreipė privatūs operatoriai. Skunduose reiškiami įtarimai dėl EEE susitarimo 61 straipsnio pažeidimų, susijusių su visuomeniniam transliavimui palankiomis valstybinio finansavimo programomis.
- (4) Šiose gairėse yra nustatyti principai, kuriais Institucija turi vadovautis EEE susitarimo 61 straipsnio ir 59 straipsnio 2 dalies nuostatas taikydama visuomeninio transliavimo valstybiniam finansavimui. Tai užtikrins kuo didesnę Institucijos politikos šioje srityje skaidrumą.

24C.2. Visuomeninio transliavimo vaidmuo

- (1) Kaip nurodyta 1999 m. sausio 1 d. EB Tarybos ir EB valstybių narių Vyriausybės atstovų rezoliucijoje dėl visuomeninio transliavimo (toliau – Visuomeninio transliavimo rezoliucija) ⁽²⁾, „visuomeninis transliavimas, atsižvelgiant į jo kultūrinę, socialinę ir demokratines funkcijas, vykdomas visų labui, turi esminę svarbą siekiant užtikrinti demokratiją, pluralizmą, socialinę sanglaudą, kultūrinę ir kalbinę įvairovę“.
- (2) Visuomeninis transliavimas, nors ir turintis aiškią ekonominę svarbą, nesulyginamas su viešąja paslauga jokiam kitame ekonomikos sektoriuje. Nėra jokios kitos paslaugos, kuria *tu pačiu metu* galėtų naudotis toks didelis gyventojų sektorius, kuri suteiktų jam tiek daug informacijos bei turinio ir tokia veikla perteiktų tiek atskirą, tiek viešąją nuomonę bei jai turėtų įtakos.
- (3) Visuomeninis transliavimas vaidina svarbų vaidmenį, kiekvienoje šalyje skatindamas kultūrų įvairovę, teikdamas švietėjiškas programas, objektyviai informuodamas visuomenę, užtikrindamas pluralizmą ir demokratiškai bei nemokamai teikdamas kokybiškas pramogas ⁽³⁾.
- (4) Be to, transliavimas paprastai yra suvokiamas kaip labai patikimas informacijos šaltinis ir gana didelei gyventojų daliai yra pagrindinis informacijos šaltinis. Taigi jis praturtina visuomeninius debatus ir galiausiai užtikrina, kad visuomeniniame gyvenime tinkamu mastu dalyvauja visi piliečiai.
- (5) EEE susitarime apskritai pripažįstamas viešosios paslaugos ⁽⁴⁾ vaidmuo. Pagrindinė ši klausimą reglamentuojanti nuostata pateikta EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalyje, kurioje yra nustatyta: „Įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms šiame Susitarime nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patiktų specialiųjų uždavinių. Prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Susitariančiųjų Šalių interesams.“

⁽¹⁾ Šis skyrius yra nemažai pagrįstas Komisijos komunikatu dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo visuomeniniam transliavimui, OL C 320, 2001 11 15, p. 5.

⁽²⁾ OL C 30, 1999 2 5, p. 1; Sprendimu Nr. 118/1999 įtraukta į EEE susitarimo X priedo 4 punktą kaip aktas, į kurį Susitariančiosios Šalys turi atsižvelgti, OL L 325, 2000 12 21, p. 33, ir EEE priedas Nr. 60, 2000 12 21, p. 423 (islandų kalba) ir p. 424 (norvegų kalba), įsigaliojo 1999 10 1.

⁽³⁾ „Europos garso ir vaizdo politikos skaitmeninis amžius. EB aukšto lygio grupės ataskaita dėl garso ir vaizdo politikos“, 1998 m.

⁽⁴⁾ Šiose gairėse sąvoka „viešoji paslauga“ atitinka EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalyje vartojamą sąvoką „bendros ekonominės svarbos paslaugos“.

- (6) Europos Bendrijų Teisingumo Teismas dviejose bylose pripažino, kad, vadovaujantis EB sutarties 86 straipsnio 2 dalimi ⁽⁵⁾, televizijos programų transliavimas gali būti laikomas „bendros ekonominės svarbos paslaugomis“. Europos Teisingumo Teismas pabrėžė, kad šioms paslaugoms yra taikomos konkurencijos nuostatos, nebent yra parodoma, kad tokių taisyklių taikymas būtų nesuderinamas su jų uždavinių atlikimu ⁽⁶⁾.
- (7) Atsižvelgus į ypatingą transliavimo sektoriaus pobūdį, Visuomeninio transliavimo rezoliucijoje buvo nurodyti principai ir sąlygos, kuriomis Europos Bendrijos steigimo sutarties nuostatos turėtų būti taikomos šiam sektoriui:

„Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatos neapriboja valstybių narių galimybių teikti finansavimą visuomeniniam transliavimui, jei toks finansavimas yra suteikiamas transliavimo organizacijoms, kad jos vykdytų joms numatytas viešųjų paslaugų teikimo funkcijas, kurias paveda vykdyti, apibrėžia ir parengia kiekviena valstybė narė, ir jei toks finansavimas nepaveikia Bendrijoje galiojančių prekybos sąlygų bei konkurencijos bendrajam interesui prieštaraujančiu mastu, net atsižvelgus į tų viešųjų paslaugų teikimą.“

Rezoliucija yra įtraukta į EEE susitarimą kaip aktas, į kurį Susitariančiosios Šalys turi atsižvelgti ⁽⁷⁾, todėl EEE būtų taikomi principai, panašūs į minėtuosius.

- (8) Visuomeninio transliavimo rezoliucijoje dar kartą patvirtinama visuomeninio transliavimo svarba socialiniam, demokratiniam ir kultūriniam gyvenimui. „Plačios visuomenės galimybės be diskriminacijos ir lygių galimybių pagrindu naudotis įvairiais kanalais bei paslaugomis yra būtina prielaida specialiam visuomeninio transliavimo išsipareigojimui vykdyti.“ Be to, visuomeninis transliavimas turi „turėti naudos iš technologinės pažangos“, suteikti „visuomenei naudos iš naujų garso, vaizdo bei informavimo paslaugų ir naujų technologijų“ ir siekti „skaitmeniniame amžiuje plėtoti bei įvairinti veiklą“. Galiausiai „visuomeninis transliavimas turi būti pajėgus ir toliau teikti platų programų asortimentą pagal valstybių narių jam apibrėžtas funkcijas, kad būtų kreipiamasi į visą visuomenę; šiame kontekste visuomeninis transliavimas teisėtai gali stengtis pasiekti plačią auditoriją“.
- (9) Atsižvelgiant į šias transliavimo sektoriui būdingas charakteristikas, „platų programų asortimentą pagal jam apibrėžtas funkcijas“, kaip nurodyta Visuomeninio transliavimo rezoliucijoje, aprėpiantys įgaliojimai teikti viešąsias paslaugas iš esmės gali būti laikomi teisėtais, nes yra skirti teikti subalansuotas ir įvairias programas, pajėgia išlaikyti tam tikrą auditorijos lygį visuomeniniams transliuotojams ir atitinkamai užtikrinti įgaliojimų įgyvendinimą, t. y. tenkinti demokratinis, socialinius bei kultūrinius visuomenės poreikius ir užtikrinti pluralizmą.
- (10) Reikėtų pažymėti, kad komerciniai transliuotojai, kurių daugumai yra taikomi viešųjų paslaugų reikalavimai, taip pat vaidina tam tikrą vaidmenį siekiant įgyvendinti Visuomeninio transliavimo rezoliucijos tikslus, nes jie skatina pluralizmą, praturtina kultūrinius bei politinius debatus ir didina programų pasirinkimą.

24C.3. Teisinis kontekstas

- (1) Visuomeniniam transliavimui taikant valstybės pagalbos taisykles reikia atsižvelgti į daugybę įvairių veiksnių. EEE susitarime yra valstybės pagalbą reglamentuojantis 61 straipsnis ir EEE susitarimo taisyklių ir konkurencijos taisyklių taikymą, konkrečiai bendros ekonominės svarbos paslaugoms, aptarianti 59 straipsnio 2 dalis. Darbo tvarkos taisyklės valstybės pagalbos bylose yra nustatytos Priežiūros ir Teismo susitarimo 3 protokole.
- (2) Europos Bendrijoms Amsterdamo sutartyje buvo pateikta konkreti nuostata (EB sutarties 16 straipsnis) dėl bendros ekonominės svarbos paslaugų ir visuomeninio transliavimo sistemos aiškinamasis protokolas. Maastrichto sutartyje jau buvo pateiktas straipsnis, apibrėžiantis Bendrijos vaidmenį kultūros srityje (EB sutarties 151 straipsnis), ir kultūrai skatinti skirta galima suderinamumo išlyga dėl valstybės pagalbos (EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies D punktas). EEE susitarime nėra „kultūrinės išimties“, kuri būtų panaši į EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies D punkto nuostatą. Tačiau tai nereiškia, kad tokioms priemonėms skirta išimtis yra atmetama. Kaip Institucija pripažino ankstesnėse bylose, tokios paramos priemonės gali būti patvirtintos kultūros pagrindu, vadovaujantis EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktu ⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ EB sutarties 86 straipsnio 2 dalis atitinka EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį.

⁽⁶⁾ Byla T-69/89 *Radio Telefís Éireann prieš Komisiją* (Rink. 1991, p. II-485, 82 punktą); Byla 155/73 *Giuseppe Sacchi* (Rink. 1974, p. 409, 15 punktą).

⁽⁷⁾ Žr. 2 išnašą.

⁽⁸⁾ 2002 m. vasario 20 d. ELPA priežiūros institucijos sprendimas Nr. 32/02/COL dėl Norvegijos filmų gamybos ir su filmais susijusios veiklos. Daugiau informacijos galima rasti šių gairių 24.C skirsnio 5 dalies 2 punkte.

- (3) 1989 m. spalio 3 d. Direktyva 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytu nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo⁽⁹⁾ su pakeitimais, padarytais Direktyva 97/36/EB⁽¹⁰⁾, buvo įtraukta į EEE susitarimo X priedą⁽¹¹⁾. 1980 m. birželio 25 d. Direktyva 80/723/EEB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl tam tikrų įmonių finansinio skaidrumo⁽¹²⁾ su pakeitimais, padarytais 2000 m. liepos 26 d. Direktyva 2000/52/EB⁽¹³⁾, EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 6/2001⁽¹⁴⁾ buvo įtraukta į EEE susitarimo teisinį pagrindą. Šias taisykles „ELPA lygmeniu“ aiškina ELPA teismas ir „bendrijos lygmeniu“ – Europos Teisingumo Teismas bei Europos pirmosios instancijos teismas. Institucija taip pat patvirtino keletą valstybės pagalbos taisyklių taikymo gairių, kurios atitinka panašius EB Komisijos išleistus komunikatus.

24C.4. EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalies taikomumas

24C.4.1. Visuomeniniams transliuotojams teikiamo valstybės finansavimo valstybės pagalbos pobūdis

- (1) EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Išskyrus tuos atvejus, kai šis susitarimas nustato kitaip, EB valstybių narių, ELPA valstybių arba iš jų valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su šiuo susitarimu, kai ji daro įtaką Susitariančiųjų Šalių tarpusavio prekybai.“
- (2) Vadovaujantis EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalimi, valstybės įsikišimo poveikis, ne jo tikslas, yra bet kokio tokio valstybės pagalbos turinio vertinimo lemiamas veiksnys. Visuomeniniams transliuotojams teikiamas valstybės finansavimas paprastai yra vertinamas kaip valstybės pagalba, nes jis atitinka pirmiau nurodytus kriterijus. Visuomeniniai transliuotojai paprastai yra finansuojami iš valstybės biudžeto arba iš televizorių turėtojų nustatytos rinkliavos lėšų. Tam tikromis konkrečiomis aplinkybėmis valstybė investuoja kapitalą arba panaikina skolą visuomeninių transliuotojų naudai. Šios finansinės priemonės paprastai yra priskirtinos valstybės institucijoms ir yra susijusios su valstybės išteklių perdavimu. Be to, atsižvelgiant į mastą, kuriuo tokios priemonės netenkina rinkos ekonomikos investuotojo principo, vadovaujantis Institucijos valstybės pagalbos gairių 19 skyriumi dėl valstybės institucijų turto ir 20 skyriumi dėl valstybės pagalbos nuostatų taikymo valstybės įmonėms apdirbamosios pramonės sektoriuje⁽¹⁵⁾, daugeliu atvejų jos yra palankios tikrai tam tikriems transliuotojams, todėl gali iškreipti konkurenciją. Paprastai valstybės pagalbos buvimą reikia vertinti kiekvienu konkrečiu atveju, ir vertinimas taip pat priklauso nuo konkretaus finansavimo pobūdžio⁽¹⁶⁾.
- (3) Europos Teisingumo Teismas yra pažymėjęs: „Kai valstybės arba iš valstybės išteklių suteikta pagalba sustiprina įmonės padėtį, palyginti su kitomis Bendrijos vidaus prekyboje konkuruojančiomis įmonėmis, turi būti tariama, kad ši pagalba joms padarė įtaką“⁽¹⁷⁾. Taigi iš esmės galima manyti, kad visuomeniniams transliuotojams teikiamas valstybės finansavimas daro įtaką prekybai tarp Susitariančiųjų Šalių. Tai aiškiai vyksta programų transliavimo teisių įsigijimo ir pardavimo, dažnai vykdomo tarptautiniu lygiu, srityse. Poveikį tarptautiniu mastu, ypač vienodoms kalbinėms sritims už valstybių sienų, visuomeninių transliuotojų, kuriems yra leidžiama parduoti reklamos laiką, atveju taip pat daro reklama. Be to, komercinių transliuotojų savininkų struktūroje gali būti savininkų iš daugiau nei vienos EEE valstybės.
- (4) Vadovaujantis Europos Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo praktika⁽¹⁸⁾, paprastai valstybės pagalba turi būti laikomas bet koks valstybės išteklių perdavimas tam tikrai įmonei (su sąlyga, kad yra patenkintos visos EB sutarties 87 straipsnio 1 dalies taikymui numatytos sąlygos). Tačiau savo sprendime dėl *Altmark Trans GmbH*⁽¹⁹⁾ (toliau – *Altmark* sprendimas) Europos Teisingumo Teismas nustatė, kad „kai valstybės priemonė turi būti vertinama kaip kompensacija už paslaugas, kurias įmonės gavėjos teikė vykdydamos viešųjų paslaugų įsipareigojimus, todėl tos įmonės neturi realaus finansinio pranašumo ir todėl priemonė nesuteikia joms palankesnės konkurencinės padėties, palyginti su įmonėmis, kurios su jomis konkuruoja, tokia priemonė 92 straipsnio 1 dalis [dabar EB sutarties 87 straipsnio 1 dalis] netaikoma“.

⁽⁹⁾ OL L 298, 1989 10 17, p. 23.

⁽¹⁰⁾ OL L 202, 1997 7 30, p. 60.

⁽¹¹⁾ Jungtinio komiteto sprendimas Nr. 82/1999, OL L 296, 2000 11 23, p. 39, ir EEE priedas Nr. 54, 2000 11 23, p. 99 (islandų kalba) ir 2 dalis, p. 69 (norvegų kalba), įsigaliojo 2000 7 1.

⁽¹²⁾ OL L 195, 1980 7 29, p. 35, įtraukta į EEE susitarimo XV priedą.

⁽¹³⁾ OL L 193, 2000 7 29, p. 75.

⁽¹⁴⁾ OL L 66, 2001 3 8, p. 48 ir EEE priedas Nr. 12, 2001 3 8, p. 6, įsigaliojo 2002 6 1.

⁽¹⁵⁾ Institucijos valstybės pagalbos gairių 19 skyrius yra pagrįstas Biuleteniui EB 9–1984 dėl EEB sutarties 92 ir 93 [buvusių] straipsnių taikymo valstybės institucijų turtui. 20 skyrius atitinka Komisijos komunikatą valstybėms narėms dėl EEB sutarties 92 ir 93 [buvusių] straipsnių (dabar EB sutarties 87 ir 88 straipsniai) ir Komisijos direktyvos 80/723/EEB 5 straipsnio taikymo valstybės įmonėms apdirbamosios pramonės sektoriuje, OL C 307, 1993 11 13, p. 3.

⁽¹⁶⁾ Žr. EB Komisijos sprendimą NN 88/98 „Reklamos netransliuojančio 24 valandų naujienų kanalo finansavimas BBC licencijos mokesčiu“, OL C 78, 2000 3 18, p. 6, ir sprendimą dėl pagalbos NN 70/98, Valstybės pagalba visuomeninio transliavimo kanalams „Kinderkanal“ ir „Phoenix“, OL C 238, 1999 8 21, p. 3.

⁽¹⁷⁾ Bylos 730/79 *Philip Morris Holland prieš Komisiją*, Rink. 1980, p. 2671, 11 punktas; C-303/88 *Italija prieš Komisiją*, Rink. 1991, p. I-1433, 27 punktas; C-156/98 *Vokietija prieš Komisiją*, Rink. 2000, p. I-6857, 33 punktas.

⁽¹⁸⁾ Bylos T-106/95 *FFSA ir kiti prieš Komisiją*, Rink. 1997, p. II-229; T-46/97 *SIC prieš Komisiją*, Rink. 2000, p. II-2125; C-332/98 *Prancūzija prieš Komisiją*, Rink. 2000, p. I-4833.

⁽¹⁹⁾ Byla C-280/00 „*Altmark Trans GmbH*“, *Magdeburgo regioninė Vyriausybė prieš „Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH“*, Rink. 2003, p. I-7747, 89 ir tolesni punktai.

- (5) Vadovaujantis Europos Teisingumo Teismo *Altmark* sprendimu, tam, kad tokia kompensacija nebūtų klasifikuojama kaip valstybės pagalba, būtina patenkinti keturias toliau nurodytas sąlygas:
- pirma, įmonė gavėja turi turėti tikruosius vykdymui numatytus viešųjų paslaugų išpareigojimus, ir išpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti,
 - antra, parametrai, pagal kuriuos yra skaičiuojama kompensacija, turi būti objektyviai ir skaidriai nustatyti iš anksto, taip vengiant suteikti ekonominį pranašumą, kuris galėtų suteikti įmonei gavėjai pranašumą, palyginti su konkuruojančiomis įmonėmis,
 - trečia, kompensacija negali viršyti sumos, kuri yra būtina siekiant atlyginti visus arba dalį viešųjų paslaugų išpareigojimų vykdymo išlaidų, atsižvelgiant į atitinkamas pajamas ir pagrįstą pelną iš tokių išpareigojimų vykdymo,
 - ketvirta, kai koku nors konkrečiu atveju įmonė, kuri vykdys viešųjų paslaugų išpareigojimus, nėra pasirinkta taikant viešųjų pirkimų procedūrą, kuri leistų pasirinkti konkurso dalyvį, pajėgiantį teikti šias paslaugas už mažiausias bendrijos lėšas, reikalingos kompensacijos lygmuo turi būti nustatytas remiantis išlaidų, kurias, vykdydama šiuos išpareigojimus, patirtų gerai valdoma ir tinkamai transporto priemonėmis aprūpinta bei būtinuosius viešųjų paslaugų reikalavimus atitinkanti galinti tipiška įmonė, analize, atsižvelgiant į atitinkamas pajamas ir pagrįstą pelną iš tokių išpareigojimų vykdymo“.
- (6) Vertindama viešųjų paslaugų kompensacines išmokas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį, Institucija atsižvelgė į šį Europos Teisingumo Teismo aiškinimą. Taigi pirmiau minėtus kriterijus atitinkanti valstybės parama nėra EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje apibrėžta valstybės pagalba, ir pranešti apie ją Institucijai nėra būtina.

24C.4.2. Pagalbos pobūdis. Esama pagalba, palyginti su nauja pagalba

- (1) Šiuo metu daugelyje ELPA valstybių taikomos finansavimo schemos yra seniai įdiegtos. Taigi pirmiausia Institucija turi nustatyti, ar šios schemos gali būti laikomos „esama pagalba“, kaip apibrėžta Priežiūros ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 1 dalyje ⁽²⁰⁾.
- (2) Esamą pagalbą reglamentuoja Priežiūros ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta: „ELPA priežiūros institucija, bendradarbiaudama su ELPA valstybėmis, nuolat peržiūri visas šiose valstybėse esamas pagalbos sistemas. Ji siūlo šioms valstybėms visas tinkamas priemones, kurios yra būtinos laipsniškai plėtojant arba įgyvendinant EEE susitarimą.“
- (3) Pagal Priežiūros ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 1 straipsnio b dalies i punktą esamai pagalbai priskiriama „visa pagalba, buvusi prieš EEE susitarimo įsigaliojimą atitinkamose ELPA valstybėse, t. y. pagalbos schemos ir individuali pagalba, kurią buvo pradėta taikyti prieš EEE susitarimo įsigaliojimą ir kuri tebėra taikytina jam įsigaliojus“.
- (4) Pagal Priežiūros ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 1 straipsnio b dalies v punktą esamai pagalbai taip pat priskiriama „pagalba, kuri yra laikoma esama pagalba, nes galima nustatyti, kad tuo metu, kai ji buvo pradėta taikyti, ji nebuvo pagalba, tačiau vėliau dėl Europos ekonominės erdvės plėtotės tapo pagalba, ir ELPA valstybė jos nekeitė (...)“.
- (5) Vadovaujantis Priežiūros ir Teismo susitarimo 3 protokolu ir Europos Teisingumo Teismo praktika ⁽²¹⁾, Institucija turi įvertinti, ar teisinis pagrindas, kuriuo yra teikiama pagalba, jį įdiegus pasikeitė. Institucija turi atsižvelgti į visus teisinius ir ekonominius veiksnius, susijusius su konkrečios ELPA valstybės transliavimo sistema. Nors tokiam vertinimui svarbūs teisiniai ir ekonominiai veiksniai turi bendrą bruožų visose EEE valstybėse, Institucija mano, kad tinkamiausia būtų išnagrinėti kiekvieną konkretų atvejį.

24C.5. Valstybės pagalbos suderinamumo vertinimas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 2 dalį ir 61 straipsnio 3 dalį

- (1) Institucija turi iširti visuomeniniams transliuotojams teikiamą valstybės pagalbą, siekdama nustatyti, ar ji gali būti laikoma suderinama su EEE susitarimo veikimu. Gali būti pritaikytos EEE susitarimo 61 straipsnio 2 dalyje ir 61 straipsnio 3 dalyje išvardytos leidžiančios nukrypti nuostatos.

⁽²⁰⁾ Atitinka EB sutarties 88 straipsnio 1 dalį.

⁽²¹⁾ Byla C-44/93 „*Namur-Les Assurances du Crédit SA*“ prieš „*Office National du Dueroire*“ ir Belgijos valstybę, Rink. 1994, p. I-3829.

- (2) EEE susitarime nėra nuostatos, atitinkančios EB sutarties 151 straipsnio 4 dalį, kuria EB Komisija yra įpareigojama vykdyti kitų nuostatų reglamentuojamus veiksmus, atsižvelgdama į kultūros aspektus, taip pat nėra ir kultūros išimties, kuri būtų panaši į EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punkto nuostatas. Tačiau tai nereiškia, kad valstybės pagalbos taisyklių taikymas nesuteikia jokios galimybės apsvarstyti kultūros aspektus. Šiuo atžvilgiu reikėtų priminti, jog sprendime dėl valstybės pagalbos Norvegijos filmų gamybai ir su filmais susijusios veiklos Institucija nustatė, kad filmų paramos priemonės kultūros pagrindais gali būti patvirtintos taikant EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą, jeigu yra pakankamai atsižvelgiama į EB Komisijos nustatytus kriterijus, ir kad toks požiūris nenukrypsta nuo EB Komisijos praktikos, galiojusios iki EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punkto patvirtinimo. Antra, reikėtų pažymėti, kad EB Komisija savo sprendimuose NN 49/97 ir N 357/99 dėl paramos Airijos filmų ir televizijos programų gamybai paketo aiškiai pabrėžė, kad EB sutarties 151 straipsnio 1 dalies ir 87 straipsnio 3 dalies d punkto įvedimas nebūtinai reikšė EB Komisijos politikos kultūros sektoriaus atžvilgiu pakeitimą. Trečia, transliavimo atveju Visuomeninio transliavimo rezoliucijoje pripažįstama, kad visuomeninis transliavimas vykdo kultūrinę funkciją ir, taikant konkurencijos taisykles, reikėtų atsižvelgti į viešųjų paslaugų tiekimo funkcijų įgyvendinimą.
- (3) Sprendimą dėl realaus bet kokių EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalyje numatytų lengvatinių nuostatų taikymo ir dėl to, kaip reikėtų atsižvelgti į kultūros aspektus, priima Institucija. Reikėtų atsiminti, kad atleidimą nuo valstybės pagalbos uždraudimo reglamentuojančios nuostatos turi būti griežtai taikomos. Todėl, EB Komisijos nuomone, sąvokos „kultūra“ aiškinimas, siekiant, vadovaujantis EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punktu, atleisti pagalbą nuo valstybės pagalbos uždraudimo, taip pat turi būti suvaržytas. Tai taikoma ir tuo atveju, kai Institucija nagrinėja, ar pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą uždraudimas gali būti priemonei netaikomas kultūros pagrindais. Sprendime dėl *Kinderkanal* ir *Phoenix* EB Komisija nustatė, kad valstybės narės švietimo ir demokratiniai poreikiai turi būti laikomi besiskiriančiais nuo kultūros skatinimo ⁽²²⁾. Šiuo atžvilgiu reikėtų pažymėti, kad kiekvienos visuomenės kultūriniai, socialiniai ir demokratiniai poreikiai yra skirtingi. Žinoma, švietimas gali turėti kultūros aspektą.
- (4) Visuomeniniams transliuotojams teikiamoje valstybės pagalboje šie trys poreikiai dažnai nėra skiriami. Atitinkamai, jeigu ELPA valstybė nepateikia atskiro apibrėžimo ir atskiro valstybės pagalbos finansavimo vien kultūrai skatinti, tokia pagalba tuo pagrindu paprastai negali būti patvirtinta. Tačiau ji dažniausiai gali būti vertinama remiantis EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalimi dėl bendros ekonominės svarbos paslaugų. Bet kuriuo atveju, nepriklausomai nuo suderinamumo vertinimui taikyto teisinio pagrindo, Institucija atliks esminę analizę remdamasi tais pačiais, t. y. šiose gairėse išdėstytais, kriterijais.

24C.6. Valstybės pagalbos suderinamumo vertinimas pagal EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį

- (1) Europos Teisingumo Teismas nuolat laikėsi nuomonės, kad EB sutarties 86 straipsnyje ⁽²³⁾ yra nustatyta leidžianti nukrypti nuostata, todėl ji turi būti atitinkamai aiškinama. Europos Teisingumo Teismas paaiškino, jog tam, kad tokia leidžianti nukrypti nuostata būtų pritaikyta priemonei, būtina patenkinti visas šias sąlygas:
- i) aptariama paslauga turi būti bendros ekonominės svarbos paslauga ir valstybė narė turi aiškiai ją apibrėžti kaip tokią paslaugą (apibrėžimas);
 - ii) valstybė narė turi aiškiai patikėti aptariamai įmonei teikti tą paslaugą (patikėjimas);
 - iii) Sutarties konkurencijos taisyklių taikymas (šiuo atveju valstybės pagalbos uždraudimas) turi trukdyti vykdyti konkrečius įmonei skirtus uždavinius ir tokių taisyklių netaikymas neturi kenkti prekybos plėtrai Bendrijos interesams prieštaraujančiu mastu (proporcingumo kriterijus).
- (2) ELPA valstybėms taikydama atitinkamą EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį, Institucija vertina, ar šie kriterijai yra patenkinti.
- (3) Konkrečiu visuomeninio transliavimo atveju pirmiau minėtas požiūris turi būti pritaikytas atsižvelgiant į Visuomeninio transliavimo rezoliuciją, kurioje yra kalbama apie „viešųjų paslaugų teikimo funkcijas, kurias paveda, apibrėžia ir parengia kiekviena valstybė narė“ (apibrėžimas ir patikėjimas) ir kurioje visuomeninio transliavimo finansavimo atveju yra numatyta leidžianti nukrypti nuo Sutarties taisyklių nuostata: „Jeigu toks finansavimas yra suteikiamas, kad transliavimo organizacijos vykdytų joms numatytas viešųjų paslaugų teikimo funkcijas [...] ir [...] nepaveikia Bendrijoje galiojančių prekybos sąlygų bei konkurencijos bendrajam interesui prieštaraujančiu mastu, net atsižvelgus į tų viešųjų paslaugų teikimą“ (proporcingumas).

⁽²²⁾ Žr. 16 išnašą.

⁽²³⁾ EB sutarties 86 straipsnis atitinka EEE susitarimo 59 straipsnį.

- (4) Naujausia EB Komisijos darbo praktika rodo, kad visų *Altmark* kriterijų neatitinkanti priemonė vis vien turi būti nagrinėjama vadovaujantis EB sutarties 86 straipsnio 2 dalimi, atitinkamai EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalimi ⁽²⁴⁾.

24C.6.1. Viešųjų paslaugų teikimo funkcijų apibrėžimas

- (1) 24C.6 dalies 1 punkte paminėti EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalies taikymo sąlygai įgyvendinti būtina nustatyti oficialų įgaliojimų teikti viešąsias paslaugas apibrėžimą. Tikrai tokiu atveju Institucija gali pakankamai patikimai teisiškai įvertinti, ar EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalyje numatyta leidžianti nukrypti nuostata yra taikytina.
- (2) Kompetenciją apibrėžti įgaliojimus teikti viešąsias paslaugas turi ELPA valstybė, kuri gali spręsti šį klausimą valstybės, regionų ar vietos lygmeniu. Apskritai kalbant, naudojantis šia kompetencija būtina atsižvelgti į „bendros ekonominės svarbos paslaugų“ sąvoką. Tačiau, atsižvelgiant į specifinį transliavimo sektoriaus pobūdį, pagal EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį teisėtu gali būti laikomas „platus“ apibrėžimas, kurį taikant konkrečiam transliuotojui būtų patikėtas uždavinys pagal jam skirtas funkcijas teikti subalansuotas ir įvairias programas, išlaikant tam tikrą auditorijos lygį. Toks apibrėžimas atitiktų tikslą tenkinti konkrečios visuomenės demokratinis, socialinius ir kultūrinius poreikius ir užtikrinti pliuralizmą, įskaitant kultūrų ir kalbų įvairovę.
- (3) Prie viešųjų paslaugų teikimo funkcijų taip pat gali būti priskirtos tam tikros tradicinėmis „programomis“ nelaiškos paslaugos, pavyzdžiui, tiesioginės priegios informacinės paslaugos, kurios, atsižvelgiant į veiklos rūšių tobulinimą ir įvairovę skaitmeniniame amžiuje, yra orientuotos į tuos pačius atitinkamos visuomenės demokratinis, socialinius ir kultūrinius poreikius.
- (4) Kiekvieną kartą, kai į viešųjų paslaugų teikimo funkcijų sritį yra įtraukiamos naujos paslaugos, turėtų būti atitinkamai keičiamas, laikantis EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalies, apibrėžimas ir patikėjimo aktas.
- (5) Institucijos uždavinys – tikrinti, ar ELPA valstybės laikosi EEE susitarimo nuostatų. Viešųjų paslaugų transliavimo sektoriuje apibrėžimo atžvilgiu Institucijos vaidmuo apsiriboja tikrinimu, ar nėra aiškių klaidų. Institucija nesprenžia, ar programa turi būti transliuojama kaip bendros ekonominės svarbos paslauga, taip pat netiria konkretaus produkto pobūdžio ar kokybės. Tačiau viešųjų paslaugų teikimo funkcijų apibrėžimas būtų aiškiai klaidingas, jeigu jis apimtų veiklos rūšis, kurios pagrįstai negali būti laikomos atitinkančiomis „kiekvienos visuomenės demokratinis, socialinius ir kultūrinius poreikius“. Paprastai taip būtų, pavyzdžiui, elektroninės prekybos atveju. Šiame kontekste būtina priminti, kad viešųjų paslaugų teikimo funkcijos aprėpia visuomenei bendraisiais interesais siūlomas paslaugas. Viešųjų paslaugų teikimo funkcijų apibrėžimo klausimas neturi būti painiojamas su šių paslaugų teikimui pasirinkto finansavimo mechanizmo klausimu. Taigi, nors visuomeniniai transliuotojai gali verstis komercine veikla, pavyzdžiui, parduoti reklamos laiką, kad gautų įplaukų, tokia veikla paprastai negali būti vertinama kaip viešųjų paslaugų teikimo funkcijų dalis.
- (6) Įgaliojimo teikti viešąsias paslaugas apibrėžimas turėtų būti kuo tikslesnis. Juo turėtų būti panaikintos bet kokios abejonės, ar kokia nors įgaliojimo operatoriaus vykdoma veikla ELPA valstybės sprendimu yra įtraukta į viešųjų paslaugų teikimo funkcijas, ar neįtraukta. Nesant aiškaus ir tikslaus visuomeniniam transliuotojui skirtų išpareigojimų apibrėžimo, Institucija negalės atlikti savo uždavinių pagal EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį ir atitinkamai negalės skirti jokios lengvatos pagal tą nuostatą.
- (7) Ne visuomeniniams operatoriams taip pat svarbu, kad veiklos rūšys, priskirtos prie viešųjų paslaugų teikimo funkcijų, būtų aiškiai nustatytos, kad jie galėtų planuoti savo veiklą.
- (8) Galiausiai viešųjų paslaugų teikimo funkcijų sąlygos turėtų būti tikslios, kad ELPA valstybių institucijos galėtų veiksmingai stebėti atitiktį, kaip aprašyta tolesniame skyriuje.

24C.6.2. Patikėjimas ir priežiūra

- (1) Lengvata pagal EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį galima pasinaudoti viešųjų paslaugų teikimo funkcijas vienai arba daugiau įmonių patikėjus oficialiu aktu (pavyzdžiui, įstatymu, sutartimi arba įgaliojimais).
- (2) Tačiau oficialiai patikėti visuomeniniam transliuotojui teikti gerai apibrėžtą viešąją paslaugą nepakanka. Taip pat yra būtina, kad viešojoji paslauga būtų realiai teikiama vadovaujantis formaliu valstybės ir įgaliosios įmonės susitarimu. Todėl pageidautina, kad atitinkama institucija arba paskirta įstaiga stebėtų jo taikymą. Tokios priežiūrai vadovaujančios atitinkamos institucijos arba įstaigos reikmė akivaizdi, jei įgaliosiam operatoriumi yra nustatyti kokybės standartai. Institucija nevertina, kaip tenkinami kokybės standartai: ji turi turėti galimybę pasikliauti tinkama ELPA valstybių priežiūra.

⁽²⁴⁾ Komisijos sprendimas C62/1999, RAI, 99 dalis ir C85/2001, RTP, 158 dalis.

- (3) Pasirinkti mechanizmą, kuris užtikrintų veiksmingą įsipareigojimų teikti viešąsias paslaugas vykdymo priežiūrą, priklauso EEE valstybės kompetencijai. Tokios įstaigos vaidmuo atrodytų veiksmingas tiksliai tuo atveju, jeigu Institucija būtų nepriklausoma nuo įgaliotos įmonės.
- (4) Nesant pakankamų ir patikimų požymių, kad viešoji paslauga yra realiai teikiama pagal įgaliojimus, Institucija negalėtų atlikti savo uždavinių pagal EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį ir atitinkamai negalėtų skirti jokių lengvatų pagal tą nuostatą.

24C.6.3. Visuomeninio transliavimo finansavimas ir proporcingumo kriterijus

24C.6.3.1. Finansavimo pasirinkimas

- (1) Viešųjų paslaugų teikimo pareigos gali būti kiekybinės, kokybinės arba abiejų šių kategorijų kartu. Nepriklausomai nuo formos jos galėtų patenkinti kompensaciją, jeigu yra susijusios su papildomomis išlaidomis, kurių transliuotojas paprastai nebūtų patyręs.
- (2) Finansavimo schemas gali būti suskirstytos į dvi plačias kategorijas: „vieno finansavimo“ ir „dvejopo finansavimo“. Prie vieno finansavimo kategorijos priskiriamos sistemos, pagal kurias visuomeninis transliavimas yra finansuojamas bet kokia forma tiksliai iš valstybės lėšų. Prie dvejopo finansavimo sistemų priskiriama daugybė schemų, pagal kurias visuomeninis transliavimas yra finansuojamas įvairiai derinant valstybės lėšas ir įplaukas iš komercinės veiklos, pavyzdžiui, reklamos laiko arba programų pardavimo.
- (3) Visuomeninio transliavimo rezoliucijoje nustatyta: „Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatos neapriboja valstybių narių kompetencijos teikti visuomeninio transliavimo finansavimą...“ Šiai kompetencijai priskiriamas ir finansavimo schemas pasirinkimas. Kol konkurencija atitinkamose rinkose (pavyzdžiui, reklama, programų įsigijimas ir (arba) pardavimas) nėra paveikiama taip, kad būtų prieštaraujama bendrajam interesui, iš esmės negali būti jokių prieštaravimų dvejopo finansavimo schemas (valstybės lėšų ir įplaukų iš reklamos derinys), o ne vieno finansavimo schemas (tik valstybės lėšos) pasirinkimui.
- (4) Nors ELPA valstybės gali laisvai rinktis visuomeninio transliavimo finansavimo priemones, Institucija, vadovaudamasi EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalimi, turi patikrinti, ar nukrypimas nuo įprasto konkurencijos taisyklių taikymo bendros ekonominės svarbos paslaugos teikimui neproporcingai neveikia konkurencijos atitinkamoje EEE srityje. Tikrinimas yra „neigiamo“ pobūdžio: tiriama, ar patvirtinta priemonė nėra neproporcinga. Pagalba taip pat neturėtų daryti įtakos prekybos plėtrai taip, kad būtų prieštaraujama bendriesiems interesams.
- (5) Visuomeninio transliavimo rezoliucijoje šis požiūris patvirtinamas ir visuomeniniam transliavimui, pareiškiant, kad finansavimas neturėtų „Bendrijoje galiojančių prekybos sąlygų ir konkurencijos paveikti taip, kad būtų prieštaraujama bendrajam interesui, net atsižvelgus į tų patikėtų viešųjų paslaugų teikimą“.

24C.6.3.2. Valstybės pagalbos vertinimo skaidrumo reikalavimai

- (1) Pirmiau aprašytam Institucijos vertinimui reikia aiškiai ir tiksliai apibrėžti viešųjų paslaugų teikimo funkcijas ir aiškiai bei atitinkamai atskirti viešųjų paslaugų teikimo veiklos rūšis bei neviešųjų paslaugų teikimo veiklos rūšis. Paprastai jau yra reikalaujama šių dviejų sričių apskaitą atskirti valstybės lygmeniu, taip siekiant užtikrinti valstybės lėšų panaudojimo skaidrumą ir atskaitomybę. Apskaita atskirti yra būtina, kad Institucija galėtų atlikti savo proporcingumo patikrinimą. Taip yra suteikiama Institucijai priemonė ištirti įtariamą kryžminį subsidijavimą ir apginti pateisinamas kompensacines išmokas bendros ekonominės svarbos uždaviniams. Nustatyti, ar valstybinis finansavimas yra realiai apribojamas grynosiomis viešųjų paslaugų teikimo funkcijų išlaidomis ir todėl yra priimtinas pagal EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį, galima tiksliai tinkamo išlaidų ir įplaukų paskirstymo pagrindu.
- (2) Finansinių santykių tarp valstybės institucijų bei valstybinių įmonių ir pačiose valstybinėse įmonėse, kurioms yra suteiktos specialios arba išskirtinės teisės ar patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, skaidrumo reikalavimai yra nurodyti Direktyvoje 80/723/EEB ⁽²⁵⁾.
- (3) Vadovaujantis Direktyva 80/723/EEB, ELPA valstybės yra įpareigojamos imtis priemonių, bet kokias įmonei, kuriai yra suteiktos specialios arba išskirtinės teisės ar patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, kuri gauna bet kokios formos valstybės pagalbą ir kuri vykdo kitų rūšių veiklą, t. y. neviešųjų paslaugų teikimo veiklą, užtikrinančių, kad: a) vidaus apskaitos, kurios atitinka skirtingas veiklos rūšis, t. y. viešųjų paslaugų teikimo veiklą ir neviešųjų paslaugų teikimo veiklą, yra atskirtos; b) visos išlaidos ir pajamos yra teisingai priskirtos arba paskirtos remiantis nuosekliai taikomais ir objektyviai pateisinamais išlaidų apskaitos principais; ir c) išlaidų apskaitos principai, pagal kuriuos yra tvarkomos atskiros apskaitos, yra aiškiai nustatyti.

⁽²⁵⁾ Žr. 12 išnašą.

- (4) Bendrieji skaidrumo reikalavimai yra taikomi ir transliuotojams, kaip nurodyta Direktyvos 2000/52/EB⁽²⁶⁾ penktojoje konstatuojamojoje dalyje. Naujieji reikalavimai visuomeniniams transliuotojams taikomi, jeigu jie yra valstybės pagalbos gavėjai ir jiems yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, kuriai, įgyvendinus atvirą, skaidrią ir nediskriminuojančią procedūrą, valstybės pagalba tinkamam laikotarpiui nebuvo nustatyta. Įsipareigojimas atskirti apskaitas netaikomas visuomeniniams transliuotojams, kurių veikla apsiriboja bendros ekonominės svarbos paslaugų teikimu ir kurie nesiverčia jokia veikla, nesusijusia su tomis paslaugomis.
- (5) Transliavimo sektoriuje dėl apskaitų atskyrimo įplaukų atžvilgiu ypatingų sunkumų nekyla, tačiau tas atskyrimas gali nebūti nesudėtingas arba netgi įmanomas išlaidų atžvilgiu, nes transliavimo sektoriuje ELPA valstybės gali manyti, kad viešųjų paslaugų teikimo funkcijos yra taikomos visoms transliuotojų programoms ir kartu leisti komerciškai jas išnaudoti. Kitaip tariant, skirtingos veiklos rūšys nemažu mastu dalijasi tomis pačiomis sąnaudomis.
- (6) Dėl šių priežasčių Institucija mano, kad, atsižvelgiant į įplaukas, transliavimo operatoriai turėtų pateikti išsamią šaltinių apskaitą ir visų pajamų, kurios buvo gautos verčiantis neviešųjų paslaugų teikimo veikla, sumą.
- (7) Išlaidų atžvilgiu reikėtų aiškiai nustatyti su neviešųjų paslaugų teikimo veikla susijusias išlaidas. Be to, kai tie patys ištekliai – personalas, įranga, fiksuoti įrenginiai ir t. y. – yra naudojami atliekant viešųjų paslaugų ir neviešųjų paslaugų teikimo uždavinius, jų išlaidos turėtų būti suskirstytos pagal bendrą įmonės išlaidų, patirtų vykdančią veiklą, kai neviešiosios paslaugos yra teikiamos ir kai jos neteikiamos, skirtumą⁽²⁷⁾.
- (8) Tai, kas pirmiau išdėstyta, reiškia, kad, priešingai kitose komunalinių paslaugų sektoriuose visuotinai pripažintam požiūriui, visiškai su viešųjų paslaugų teikimo veikla sietinos išlaidos, nors kartu yra gaunama nauda iš komercinės veiklos, neprivalo būti paskirstytos tarp šių dviejų veiklos rūšių ir jos visos gali būti priskirtos viešųjų paslaugų teikimui. Pavyzdžiui, tai gali būti pritaikyta programos gamybos išlaidoms, kai ši programa yra transliuojama įgyvendinant viešųjų paslaugų teikimo funkcijas, tačiau yra ir parduodama kitiems transliuotojams. Tačiau svarbiausias pavyzdys būtų žiūrovų skaičius, kuris yra pelnomas siekiant kartu vykdyti viešųjų paslaugų teikimo funkcijas ir parduoti reklamos laiką. Manoma, kad visiškas šių išlaidų paskirstymas tarp dviejų veiklos rūšių gali būti sutartinis ir nereikšmingas. Tačiau išlaidų paskirstymas apskaitos skaidrumo požiūriu neturėtų būti painiojamas su išlaidų susigrąžinimu kainodaros politikos apibrėžime. Šis klausimas yra aptariamas toliau 24 C.6.3.3 skirsnio 2 dalyje.

24C.6.3.3. Proporcingumas

- (1) Tikrindama proporcingumą, Institucija pradeda nuo svarstymo, ar valstybės finansavimas įmonei paprastai yra būtinas, kad ji atliktų savo viešųjų paslaugų teikimo uždavinius. Tačiau kad atitiktų šio patikrinimo reikalavimus, valstybės pagalba neturi viršyti grynųjų viešųjų paslaugų teikimo užduoties išlaidų, be to, reikia atsižvelgti į kitas tiesiogines arba netiesiogines įplaukas iš viešųjų paslaugų teikimo. Dėl šios priežasties, vertinant pagalbos proporcingumą bus atsižvelgta į grynąją naudą, kuri neviešųjų paslaugų teikimo veikloje yra gaunama iš viešųjų paslaugų teikimo.
- (2) Kita vertus, gali pasitaikyti rinkos iškraipymų, kurie nėra būtini siekiant atlikti viešųjų paslaugų teikimo uždavinį. Pavyzdžiui, visuomeninis transliuotojas, kurio mažesnes įplaukas kompensuoja valstybės pagalba, gali susigundyti mažinti reklamos arba kitų rūšių neviešųjų paslaugų veiklos kainas rinkoje ir taip siekti riboti konkurentų įplaukas. Tokia elgsena, jeigu ji pasireikštų, negali būti laikoma būdinga šiam transliuotojui pavestam viešųjų paslaugų teikimo uždaviniui. Jeigu visuomeninis transliuotojas sumažina neviešųjų paslaugų veiklos kainas žemiau lygmens, kuris yra būtinas siekiant padengti autonomines išlaidas, kurias veiksmingas komercinis transliuotojas panašioje padėtyje paprastai siektų padengti, tokia praktika parodytų, kad viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų kompensavimas yra perteklinis. Tai bet kokių atveju bendrajam interesui prieštaraujančiu mastu paveiktų prekybos sąlygas ir konkurenciją Europos ekonominėje erdvėje.
- (3) Taigi, tikrindama proporcingumą, Institucija vertins, ar koks nors dėl pagalbos atsiradęs konkurencijos iškraipymas gali būti pateisintas atsižvelgiant į poreikį viešąsias paslaugas teikti taip, kaip tai apibrėžė ELPA valstybė, ir jos finansavimo užtikrinimą. Prireikus Institucija taip pat imsis priemonių, atsižvelgdama į kitas EEE susitarimo nuostatas.

⁽²⁶⁾ Žr. 13 ir 14 išnašas.

⁽²⁷⁾ Tai yra nuoroda į hipotetinę padėtį, kai neviešųjų paslaugų teikimo veikla būtų nutraukta: išlaidos, kurių taip būtų išvengta, yra bendrų išlaidų, skiriamų ne visuomeninės paslaugos teikimo veiklai, suma.

- (4) Valstybės pagalbos poveikio konkurencijai ir prekybos plėtrai analizę neišvengiamai reikės pagrįsti konkrečiomis kiekvienos situacijos charakteristikomis. Reali kiekvienos iš rinkų konkurencinė struktūra ir kitos charakteristikos šiame komunikate negali būti aprašytos, nes jos paprastai yra gana skirtingos. Dėl tos pačios priežasties šiose gairėse negalima *ex ante* apibrėžti sąlygų, kuriomis visuomeninių transliuotojų kainos atitiktų 24.C.6.3.3 skirsnio 2 dalyje išaiškintus principus. Taigi pagal Institucijos praktiką visuomeniniams transliuotojams skirtos valstybės pagalbos suderinamumo įvertinimas pagal EEE susitarimo 59 straipsnio 2 dalį galiausiai gali būti atliktas tikrai remiantis konkrečiais atvejais.
- (5) Institucija savo vertinime taip pat įvertins tai, ar, atsižvelgiant į tai, kiek valstybės pagalbos reikia viešųjų paslaugų įsipareigojimams vykdyti, alternatyvaus tiekimo šaltinio kai kuriuose atitinkamose rinkose išsaugojimas gali turėti teigiamos įtakos bendrai sistemai⁽²⁸⁾. Tačiau tokia įtaka turi būti subalansuota atsižvelgiant į galimus neigiamus pagalbos padarinius, pavyzdžiui, kai kiti operatoriai neturi galimybės įžengti į šias rinkas ir tai nulemia labiau oligopolinę rinkos struktūrą, arba kai visuomeniniai operatoriai atitinkamose rinkose gali elgtis nekonkurencingai.
- (6) Institucija taip pat atsižvelgs į sunkumus, su kuriais kai kurios ELPA valstybės gali susidurti rinkdamos būtinas lėšas, jeigu viešosios paslaugos išlaidos vienam gyventojui, *ceteris paribus*, yra didesnės⁽²⁹⁾.

⁽²⁸⁾ Tai nereiškia, kad valstybės pagalba gali būti pateisinama kaip pasiūlą ir konkurenciją rinkoje didinanti priemonė. Valstybės pagalba, kuri leidžia operatoriui išlikti rinkoje, nors jis neretai patiria nuostolių, iš esmės iškraipo konkurenciją, nes ilgainiui nulemia didesnę neveiksmingumą, mažesnę pasiūlą ir didesnes kainas vartotojams. Teisinių ir ekonominių kliūčių įžengti į rinką pašalinimas, veiksmingos antimonopolinės politikos užtikrinimas ir pliuralizmo skatinimas šiuo atžvilgiu yra veiksmingesnės priemonės. Natūralios monopolijos paprastai yra reguliuojamos.

⁽²⁹⁾ Su panašiais sunkumais gali būti susidurta ir tuo atveju, kai visuomeninio transliavimo veikla yra skirta kalbinėms mažumoms arba vietos poreikiams.